

Laidiens: 07.03.2013., Nr. 47
Oficiālās publikācijas Nr.: 2013/47.3

Ministru kabineta noteikumi Nr.84

Rīgā 2013.gada 5.februārī (prot. Nr.7 17.§)

Noteikumi par atsevišķu ķīmisku vielu lietošanas ierobežojumiem elektriskajās un elektroniskajās iekārtās

Izdoti saskaņā ar Ķīmisko vielu likuma 16.panta otro daļu un likuma "Par atbilstības novērtēšanu" 7.panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. atsevišķu bīstamu ķīmisko vielu izmantošanas ierobežojumus elektriskajās un elektroniskajās iekārtās (turpmāk – iekārtas);

1.2. tādu personu pienākumus, kuras izgatavo, importē vai izplata iekārtas;

1.3. iekārtu būtiskās prasības un šo prasību ievērošanas uzraudzības mehānismu.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. iekārta – iekārta, kuras pienācīga darbība ir atkarīga no elektriskās strāvas vai elektromagnētiskā lauka (t.i., elektriskā strāva vai elektromagnētiskais lauks vajadzīgs, lai iekārta veiktu vismaz vienu no paredzētajām funkcijām), kā arī iekārta šādas strāvas un lauka ģenerēšanai, pārsūtīšanai un mērīšanai un kuras lietošanai paredzētais nominālais spriegums nepārsniedz 1000 voltu maiņstrāvai un 1500 voltu līdzstrāvai;

2.2. lielizmēra stacionārs rūpnieciskais mehānisms – mehānismu, iekārtu vai to komponentu lielizmēra agregāti, kuri darbojas kopā konkrētā nolūkā un kurus noteiktā vietā pastāvīgai lietošanai uzstāda un izjauc, kā arī rūpnieciskā ražotnē vai pētniecības un izstrādes objektā izmanto un apkalpo speciālisti;

2.3. lielizmēra stacionāra ierīce – vairāku tipu aparātu vai attiecīgos gadījumos citu ierīču lielizmēra savienojums, kas paredzēts pastāvīgai lietošanai iepriekš izraudzītā noteiktā vietā un kuru montē un uzstāda, kā arī izjauc speciālisti;

2.4. kabeļi – visi kabeļi ar nominālo spriegumu, kas zemāks par 250 voltiem, kurus izmanto kā savienotājus vai pagarinātājus, lai pievienotu iekārtas elektriskajam tīklam vai savstarpēji savienotu divas vai vairākas iekārtas;

2.5. ražotājs – fiziska vai juridiska persona, kas izgatavo iekārtas vai uzdod projektēt vai ražot iekārtas un realizē tās ar savu vārdu vai preču zīmi;

- 2.6. pilnvarotais pārstāvis – fiziska vai juridiska persona, kas veic saimniecisko darbību Eiropas Savienībā un kam ir rakstiska ražotāja pilnvara rīkoties tā vārdā, veicot konkrētus uzdevumus;
- 2.7. izplatītājs – fiziska vai juridiska persona, kas nav iekārtu ražotājs vai importētājs, bet kas piedāvā iekārtas tirgū;
- 2.8. importētājs – fiziska vai juridiska persona, kas veic saimniecisko darbību Eiropas Savienībā un laiž Eiropas Savienības tirgū iekārtas no trešās valsts;
- 2.9. saimnieciskās darbības veicējs – ražotājs, tā pilnvarotais pārstāvis, importētājs un izplatītājs;
- 2.10. piedāvāt tirgū – piegādāt iekārtas izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Eiropas Savienības tirgū par maksu vai bez maksas, veicot saimniecisko darbību;
- 2.11. laist tirgū – pirmo reizi piedāvāt iekārtas Eiropas Savienības tirgū;
- 2.12. piemērojamais standarts – pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma Eiropas standartizācijas komitejas, Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komitejas vai Eiropas Telekomunikāciju standartu institūta izstrādāts un pieņemts standarts;
- 2.13. tehniskā specifikācija – dokuments, kurā noteiktas tehniskās prasības, kurām ražojumam, procesam vai pakalpojumam ir jāatbilst;
- 2.14. CE atbilstības marķējums – zīme, ar ko ražotājs norāda, ka ražojums atbilst Eiropas Savienības saskaņošanas tiesību aktos noteiktajām prasībām;
- 2.15. atbilstības novērtēšana – process, kurā novērtē, vai ir ievērotas šo noteikumu prasības attiecībā uz iekārtām;
- 2.16. tirgus uzraudzība – tirgus uzraudzības iestāžu veiktās darbības un pasākumi, lai nodrošinātu iekārtu atbilstību šo noteikumu prasībām un nepieļautu, ka iekārtas apdraud veselību, drošību vai citas sabiedrības intereses;
- 2.17. atsaukšana – pasākums, lai saņemtu atpakaļ iekārtas, kas jau piedāvātas tiešajiem lietotājiem;
- 2.18. izņemšana no tirgus – pasākums, lai novērstu iespēju, ka iekārtas no piegādes ķēdes tiek piedāvātas tirgū;
- 2.19. viendabīgs materiāls – pilnīgi vienāda sastāva materiāls vai materiāls, kas sastāv no materiālu savienojuma, ko nevar atdalīt vai sadalīt atsevišķos materiālos, veicot tādas mehāniskas darbības kā atskrūvēšana, sagriešana, sadrupināšana, slīpēšana un izmantojot abrazīvās metodes;
- 2.20. rūpnieciskie monitoringa un kontroles instrumenti – monitoringa un kontroles instrumenti, kas paredzēti tikai rūpnieciskām vai profesionālām vajadzībām;
- 2.21. aizstājējvielas pieejamība – spēja saražot un piegādāt aizstājējvielu samērīgā laikposmā, kas salīdzināms ar laikposmu, kurš vajadzīgs, lai saražotu un piegādātu šo noteikumu 1.pielikumā minētās vielas;
- 2.22. aizstājējvielas uzticamība – iespējamība, ka iekārtas, kurās izmanto aizstājējvielu, nevainojami pildīs vajadzīgo funkciju noteiktos apstākļos un noteiktā laikposmā;
- 2.23. rezerves daļa – atsevišķa iekārtas detaļa, kas var aizstāt kādas iekārtas detaļu un bez kuras iekārta nespēj veikt paredzētās funkcijas, bet iekārtas funkcijas tiek atjaunotas vai uzlabotas, ja kādu detaļu aizstāj ar rezerves daļu;

2.24. mobilā tehnika, kas nav paredzēta autoceļiem un izmantojama tikai profesionālām vajadzībām, – tehnika ar iebūvētu piedziņu, kuras ekspluatācija paredz mobilitāti un nepārtrauktu vai daļēji nepārtrauktu kustību starp fiksētām darba vietām darba laikā tikai profesionālām vajadzībām;

2.25. medicīniskā ierīce – medicīniskā ierīce atbilstoši normatīvajiem aktiem par ārstniecību, ja tā ir iekārta;

2.26. *in vitro* diagnostikas medicīniskā ierīce – *in vitro* diagnostikas medicīniskā ierīce atbilstoši normatīvajiem aktiem par medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtību;

2.27. aktīvas implantējamas medicīniskās ierīces – aktīvas implantējamas medicīniskās ierīces atbilstoši normatīvajiem aktiem par medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtību.

3. Noteikumi attiecas uz iekārtām, kuras minētas šo noteikumu 2.pielikumā.

4. Noteikumi neattiecas uz:

4.1. iekārtām, kuras tieši tiek izmantotas valsts drošības interešu aizsardzībai un militāriem mērķiem, tai skaitā ieročiem, munīcijai un specifiskām militārām iekārtām;

4.2. iekārtām, kas paredzētas sūtīšanai kosmosā;

4.3. iekārtām, kas īpaši veidotas un uzstādāmas kā cita tipa iekārtu daļa, uz kurām neattiecas šie noteikumi un kas var veikt savas funkcijas tikai kā daļa no minētās iekārtas, un tās var aizstāt tikai ar tādu pašu īpaši veidotu iekārtu;

4.4. lielizmēra stacionāriem rūpnieciskiem mehānismiem;

4.5. lielizmēra stacionārām ierīcēm;

4.6. pasažieru vai kravas transportlīdzekļiem, izņemot neapstiprināta tipa elektriskos transportlīdzekļus ar diviem riteņiem;

4.7. mobilo tehniku, kas nav paredzēta autoceļiem un izmantojama tikai profesionālām vajadzībām;

4.8. aktīvām implantējamām medicīniskām ierīcēm;

4.9. saules fotoelementu paneļiem, ko paredzēts izmantot sistēmā, kuru projektē, komplektē un uzstāda speciālisti iepriekš noteiktā vietā pastāvīgai lietošanai, lai iegūtu elektroenerģiju no saules stariem, publiskām, saimnieciskām un rūpnieciskām vajadzībām, kā arī iedzīvotāju vajadzībām;

4.10. iekārtām, kas ir īpaši projektētas pētniecības un izstrādes vajadzībām un ir pieejamas tikai saimnieciskās darbības veicējiem.

II. Ķīmisko vielu lietošanas ierobežojumi iekārtās

5. Tirgū laistās iekārtas, tajā skaitā kabeļi un rezerves daļas to labošanai, atkārtotai izmantošanai, funkciju atjaunināšanai vai jaudas palielināšanai, nedrīkst pārsniegt šo noteikumu 1.pielikumā minēto ķīmisko vielu maksimāli pieļaujamo koncentrāciju viendabīgu materiālu masā.

6. Šo noteikumu 5.punkts neattiecas uz:

6.1. kabeļiem vai rezerves daļām, kas paredzētas remontam, atkārtotai izmantošanai, funkciju atjaunināšanai vai jaudas palielināšanai:

6.1.1. iekārtās, kas laistas tirgū pirms 2006.gada 1.jūlija;

6.1.2. medicīniskās ierīcēs, kas laistas tirgū pirms 2014.gada 22.jūlija;

6.1.3. medicīniskās ierīcēs *in vitro* diagnostikai, kas laistas tirgū pirms 2016.gada 22.jūlija;

6.1.4. monitoringa un kontroles instrumentos, kas laisti tirgū pirms 2014.gada 22.jūlija;

6.1.5. rūpnieciskajos monitoringa un kontroles instrumentos, kas laisti tirgū pirms 2017.gada 22.jūlija;

6.1.6. iekārtās, uz kurām attiecas normatīvajos aktos par atsevišķu ķīmisku vielu lietošanas ierobežojumiem iekārtās noteiktie izņēmumi un kuras laistas tirgū pirms tam, kad attiecīgie izņēmumi zaudēja spēku;

6.2. atkārtoti izmantojamām rezerves daļām, kas iegūtas no iekārtām, kuras laistas tirgū pirms 2006.gada 1.jūlija, un izmantotas iekārtās, kas laistas tirgū pirms 2016.gada 1.jūlija, ja minētās rezerves daļas atkārtoti izmanto auditējamā noslēgtā atkārtotas izmantošanas sistēmā un par to tiek paziņots patērētājam;

6.3. šo noteikumu 3.pielikumā minēto pieļaujamo svina, dzīvsudraba, kadmija, sešvērtīgā hroma, polibromēto bifenilu un polibromēto difenilēteru lietošanu;

6.4. šo noteikumu 4.pielikumā minēto pieļaujamo svina, dzīvsudraba, kadmija, sešvērtīgā hroma, polibromēto bifenilu un polibromēto difenilēteru lietošanu medicīniskās ierīcēs un kontroles un monitoringa instrumentos.

7. Iekārtu ražotājs, ražotāja pilnvarots pārstāvis vai jebkurš saimnieciskās darbības veicējs piegādes ķēdē var iesniegt Eiropas Komisijā priekšlikumus, lai noteiktu šo noteikumu 3. un 4.pielikumā minēto pieļaujamo svina, dzīvsudraba, kadmija, sešvērtīgā hroma, polibromēto bifenilu un polibromēto difenilēteru lietošanu, lietošanas termiņa pagarināšanu vai atcelšanu ne vēlāk kā 18 mēnešus pirms attiecīgā pieļaujamā lietošanas termiņa beigām. Priekšlikumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

7.1. priekšlikuma iesniedzēja firma, tās juridiskā adrese un kontaktinformācija;

7.2. informācija par materiālu vai detaļu un konkrētas vielas lietojumu šajā materiālā vai detaļā, kurai pieprasīts izņēmums vai izņēmuma atcelšana, kā arī to precīzi raksturlielumi;

7.3. pārbaudāms pieļaujamā lietojuma noteikšanas vai atcelšanas pamatojums (tajā skaitā atsaucēs), ņemot vērā, ka:

7.3.1. svina, dzīvsudraba, kadmija, sešvērtīgā hroma, polibromēto bifenilu un polibromēto difenilēteru lietošana iekārtu materiālos un sastāvdaļās saskaņā ar šo noteikumu 3. un 4.pielikumu ir pieļaujama, ja tā atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 18.decembra Regulā Nr.1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr.793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr.1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK, noteiktajām vides un veselības aizsardzības prasībām un vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

7.3.1.1. ķīmiskās vielas lietošanas izbeigšana vai tās aizstāšana ir tehniski vai zinātniski neiespējama, veicot izmaiņas iekārtu projektā vai izmantojamās vielās vai sastāvdaļās, kurām nav nepieciešama neviena no šo noteikumu 1.pielikumā minētajām vielām;

7.3.1.2. nav iespējams nodrošināt aizstājējvielu uzticamību;

7.3.1.3. kopējā negatīvā ietekme uz vidi, veselību un patērētāju drošību, ko rada aizvietotājviela, ir lielāka nekā kopējais labums, ko aizvietotājvielas lietošana radītu videi, veselībai un patērētāju drošībai;

- 7.3.2. svina, dzīvsudraba, kadmiņa, sešvērtīgā hroma, polibromēto bifenilu un polibromēto difenilēteru lietošana iekārtu materiālos un sastāvdaļās ir atļauta, ja tā neatbilst šo noteikumu 7.3.1.apakšpunkta nosacījumiem;
- 7.4. iespējamo alternatīvo vielu, materiālu vai konstrukciju analīze, pamatojoties uz aprites ciklu, kā arī pievienojot informāciju par neatkarīgiem pētījumiem, salīdzinošiem profesionāliem vērtējumiem un pieteikuma iesniedzēja izstrādes darbībām, kā arī šādu alternatīvo risinājumu pieejamība;
- 7.5. informācija par iekārtu atkritumu iespējamu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai vai pārstrādei, kā arī par attiecīgajiem pārstrādes noteikumiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par iekārtu atkritumu apsaimniekošanu un cita atbilstoša informācija;
- 7.6. priekšlikuma iesniedzēja ierosinātie pasākumi, lai izstrādātu, pieprasītu izstrādāt vai piemērotu iespējamās alternatīvos risinājumus, un pasākumu īstenošanas laika grafiks;
- 7.7. ja nepieciešams, informācija par īpašumtiesībām, pievienojot pārbaudāmu pamatojumu;
- 7.8. precīzi un skaidri formulēta izņēmuma redakcija, ja iesniedz priekšlikumu par jaunu izņēmumu;
- 7.9. priekšlikuma kopsavilkums.

III. Atbilstības novērtēšana un CE atbilstības marķējums

8. Lai pierādītu, ka iekārtas atbilst šo noteikumu 5.punktā minētajām prasībām, pirms iekārtu laišanas tirgū ražotājs veic atbilstības novērtēšanas procedūru – iekšējo ražošanas kontroli, kas ietver šādas darbības:
- 8.1. iekārtu tehniskās dokumentācijas izstrāde saskaņā ar šo noteikumu 10.punktu;
- 8.2. visu ražošanas procesā izgatavoto iekārtu atbilstības nodrošināšana šo noteikumu 10.punktā minētajai tehniskajai dokumentācijai un šo noteikumu prasībām;
- 8.3. iekārtu modeļa Eiropas Savienības atbilstības deklarācijas (turpmāk – deklarācija) izstrāde, ar kuru ražotājs apliecina, ka ir pierādīta atbilstība šo noteikumu prasībām;
- 8.4. iekārtas marķēšana ar CE atbilstības marķējumu.
9. Ražotājs iekārtu atbilstību šo noteikumu 5.punktā minētajām prasībām var pierādīt arī, veicot atbilstības novērtēšanas procedūru saskaņā ar citiem normatīvajiem aktiem par iekārtu atbilstības novērtēšanu, ja tajos ir noteiktas tikpat stingras prasības kā šajos noteikumos, un izstrādāt vienotu tehnisko dokumentāciju.
10. Tehniskajā dokumentācijā ir ietverti visi dati vai norādes par līdzekļiem, kurus ražotājs izmantojis, lai nodrošinātu iekārtu atbilstību šo noteikumu prasībām, tai skaitā:
- 10.1. detalizēts iekārtu projekta un ražošanas apraksts, informācija par iekārtās izmantotajām sastāvdaļām un materiāliem, kā arī drošuma datu lapas par izmantotajām ķīmiskajām vielām, ko saņem no ķīmisko vielu piegādātājiem;
- 10.2. projekta skices, ražošanas rasējumi, detaļu, montāžas mezglu, strāvas slēgumu un citas nepieciešamās shēmas;
- 10.3. apraksti un skaidrojumi, kas vajadzīgi minēto rasējumu, shēmu un iekārtu darbības izpratnei;
- 10.4. izmantotās atbilstības novērtēšanas procedūras apraksts;